Pierwsza Ławka · zestaw działowy · zr · liceum i technikum

Dział 12

System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie

System oświaty, studia i uczenie się przez całe życie; modalne z bezokolicznikiem perfect, needn't have vs didn't need to, would = zwyczaj w przeszłości; rozprawka (teza, argumenty, konkluzja) i synteza informacji z tekstu. Dziewięć kart: słownictwo i gramatyka z wzorcowymi odpowiedziami, ćwiczenia, zadania typu maturalnego, dwie kartkówki (A i B) i sprawdzian (A i B) – z kluczem i zasadami oceniania. Nagranie MP3 i transkrypcje w zestawie.

Język angielski | klasa 1 LO i technikum | Dział 12 | zakres rozszerzony (ZR)

	Karta	Rodzaj	Poziom	Zadania
1	**System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – najważniejsze wiadomości** Słownictwo, gramatyka w pigułce, wzorcowe odpowiedzi	Najważniejsze wiadomości	ZR	3 zad. · 11 pkt
2	**System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – ćwiczenia** Ćwiczę słownictwo, gramatykę i umiejętności z działu	Ćwiczenia	ZR	5 zad. · 20 pkt
3	**System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – zadania typu maturalnego** Polecenia i punktacja jak na maturze 2027	Zadania typu maturalnego	ZR	6 zad. · 29 pkt
4	**Kartkówka 1: System oświaty i studia – słownictwo – grupa A** 15 minut · 10 pkt	Kartkówka	ZR	3 zad. · 10 pkt
5	**Kartkówka 1: System oświaty i studia – słownictwo – grupa B** 15 minut · 10 pkt	Kartkówka	ZR	3 zad. · 10 pkt
6	**Kartkówka 2: Modalne z have + III forma, would – grupa A** 15 minut · 8 pkt	Kartkówka	ZR	3 zad. · 8 pkt
7	**Kartkówka 2: Modalne z have + III forma, would – grupa B** 15 minut · 8 pkt	Kartkówka	ZR	3 zad. · 8 pkt
8	**Sprawdzian: System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – grupa A** 45 minut · 26 pkt	Sprawdzian	ZR	8 zad. · 26 pkt
9	**Sprawdzian: System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – grupa B** 45 minut · 26 pkt	Sprawdzian	ZR	8 zad. · 26 pkt

10 **Transkrypcje nagrań**
Rozdaj po wysłuchaniu nagrań

Ćwiczenia | ZR | 1 zad. · 0 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1: słownictwo tematyczne w tabelach, gramatyka w pigułce i wzorcowe rozwiązania z komentarzem – od niej warto zacząć.
- Karta 2 to ćwiczenia na tekstach (i nagraniu), karta 3 – zadania w formule matury 2027 (polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE).
- Karty 4–7 to dwie kartkówki po 15 minut (słownictwo, gramatyka), każda w grupach A i B. Karty 8–9 to sprawdzian (45 minut) w grupach A i B – te same typy zadań i punktacja, inne treści.
- Klucz zawiera odpowiedzi z akceptowanymi wariantami i zasady oceniania w stylu CKE.
- Osobny plik „Powtórka" zbiera słownictwo, reguły, typowe błędy i test „Sprawdź się".
- Gdzie w pliku MP3: 1 – 0:13 (całość 3:02).

Oznaczenia

ZP	zakres podstawowy
ZR	zakres rozszerzony (treści tylko dla ZR)
(0–2 pkt)	liczba punktów możliwych do zdobycia za zadanie
Zadanie 4.1.	wiązka zadań do wspólnego materiału źródłowego
Jak to sprawdza CKE	typ zadania i typowy błąd ze sprawozdań CKE
Na maturze	wymagania z podstawy programowej, których dotyczy temat

Wymagania z podstawy programowej (Dz.U. 2024 poz. 1019)

- **R I.3** edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się – w tym uczenie się przez całe życie, przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne, system oświaty);
- **R II.5** znajduje w wypowiedzi określone informacje;
- **R III.1** określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu;
- **R III.4** znajduje w tekście określone informacje;
- **R III.5** rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;
- **R III.7** wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście;
- **R V.8** stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za daną tezą lub rozwiązaniem i przeciw nim, kończy wypowiedź konkluzją;
- **R VIII.5** przedstawia w syntetyczny sposób informacje z tekstu przeczytanego w języku obcym;
- **R XIV** Uczeń posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

Materiał oryginalny – nie jest kopią materiałów CKE ani podręczników. Podstawa programowa LO i technikum (Dz.U. 2018 poz. 467 w brzmieniu Dz.U. 2024 poz. 1019), wariant III.1.P (zakres podstawowy, B1, B1+ w rozumieniu) i III.1.R (zakres rozszerzony, B2, B2+ w rozumieniu). Wymagania: III.1.R: I.3; II.5; III.1, III.4, III.5, III.7; V.8; VIII.5; XIV. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – najważniejsze wiadomości

Słownictwo, gramatyka w pigułce, wzorcowe odpowiedzi

ZR KARTA 1/10

Imię i nazwisko: Klasa: Data: Wynik: ..... / 11 pkt

Najważniejsze wiadomości · 11 pkt

Przypomnij sobie

- **System oświaty – słownictwo:** *compulsory education* (obowiązek szkolny), *state school / private school, primary / secondary school, vocational school / technical college* (szkoła zawodowa / technikum), *curriculum* (program), *core / optional subjects, school-leaving exam, entrance requirements, tuition fees* (czesne), *a scholarship* (stypendium), *a degree, a graduate* (absolwent).

Studia i dalsza nauka	Znaczenie
apply to university / for a course	składać podanie na uczelnię / na kierunek
an undergraduate / a postgraduate	student studiów I stopnia / II stopnia lub wyższych
a gap year	rok przerwy przed studiami
an apprenticeship	praktyka zawodowa połączona z nauką
lifelong learning, adult education, an evening course	uczenie się przez całe życie, kształcenie dorosłych, kurs wieczorowy
retrain, upskill, acquire new skills	przekwalifikować się, podnieść kwalifikacje, zdobyć nowe umiejętności

- **Fakt (Anglia):** po ukończeniu szkoły młodzież do 18. roku życia musi kontynuować naukę w pełnym wymiarze, zacząć *apprenticeship* albo pracować lub działać jako wolontariusz co najmniej 20 godzin tygodniowo, ucząc się w niepełnym wymiarze (gov.uk, *School leaving age*).

Modalny + have + III forma	Znaczenie	Przykład
must have done	na pewno (wniosek o przeszłości)	You must have studied hard – you got 95%.
can't / couldn't have done	na pewno nie	She can't have failed – she's the best in our class.
might / may / could have done	może, możliwe że	He might have missed the bus.
should / ought to have done	powinien był (a nie zrobił)	I should have started revising earlier.
shouldn't have done	nie powinien był (a zrobił)	You shouldn't have copied his essay.
could have done	mógł (ale nie zrobił)	You could have asked me for help!

- **needn't have done vs didn't need to do.** *I needn't have bought the book* – kupiłem, a okazało się to niepotrzebne. *I didn't need to buy the book* – nie musiałem kupować (zwykle: więc nie kupiłem; samo zdanie nie mówi, czy kupiłem). Na maturze, gdy z kontekstu wynika, że czynność została wykonana niepotrzebnie, oczekuje się *needn't have + III forma*.
- **would = zwyczaj w przeszłości** (tylko czynności, nie stany): *When I was in primary school, my dad would help me with maths every evening.* Ze stanami (*be, have, like, know*) – tylko *used to*: *I used to like chemistry* (nie *I would like chemistry*).
- **Strategia – rozprawka na maturze PR (V.8).** Teza zgodna z całym tematem, nie w formie pytania, zapowiadająca omówienie argumentów za i przeciw. Każdy akapit rozwinięcia: argument + uzasadnienie lub przykład. Zakończenie – merytoryczny wniosek, a nie powtórzenie tezy. Pomocne: *On the one hand… On the other hand…; Admittedly…; What is more…; All things considered…*

- **Synteza informacji (VIII.5).** Gdy przekazujesz informacje z przeczytanego tekstu, ujmuj je krótko i własnymi słowami, wybieraj to, co najważniejsze, i łącz informacje z różnych akapitów (*while, whereas, both… and…*).

Przykłady z rozwiązaniem

Przykład 1. **Uzupełnij: *I ___ (take) an umbrella – it didn't rain at all.* (wziąłem, niepotrzebnie)**

needn't have taken – czynność wykonana, a okazała się niepotrzebna. *didn't need to take* nie oddaje, że parasol został wzięty.

Przykład 2. **Gramatykalizacja (limit 5): *Ola isn't here yet. She (might / miss) ___ the bus.***

might have missed – przypuszczenie o przeszłości: modalny + *have* + III forma. Trzy wyrazy – w limicie.

Przykład 3. **Transformacja (limit 5): *It was a mistake not to apply for the scholarship.* (SHOULD) *I ___ for the scholarship.***

should have applied – żal z powodu czegoś, czego nie zrobiliśmy. *should apply* zmienia odniesienie czasowe – 0 pkt.

Przykład 4. **Teza rozprawki: *Gap year – zalety i wady.***

A gap year can help young people mature, but it can also delay their studies – both sides deserve careful consideration. Teza obejmuje oba elementy tematu (zalety i wady) i nie jest pytaniem.

Zadania

Zadanie 1. (0–4 pkt) ..... / 4

Dopasuj wyrazy (1–4) do definicji (a–d).

1. tuition fees	a) money given to a student to help pay for their studies
2. a scholarship	b) a person who has finished a university degree
3. an apprenticeship	c) money you pay to study at a university or private school
4. a graduate	d) a job in which you learn a trade while working

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. (0–3 pkt) ..... / 3

Wybierz właściwą formę.

1. You (must have / can't have) finished already – you only started five minutes ago!
2. I failed. I (should have / must have) revised more.
3. Tom got 100%. He (must have / needn't have) worked really hard.

Zadanie 3. (0–4 pkt) ..... / 4

Uzupełnij kolokacje wyrazami z ramki: *apply, acquire, take, retrain*.

1. _____ to university
2. _____ a gap year
3. _____ new skills
4. _____ as a nurse

System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – ćwiczenia

Ćwiczę słownictwo, gramatykę i umiejętności z działu

ZR KARTA 2/10

Imię i nazwisko: ..... Klasa: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 20 pkt

Ćwiczenia · 20 pkt

Zadanie 1. (0–5 pkt)

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Never too late

My grandmother left school at fifteen. In those days, girls from her village would go straight to work in the local factory, and nobody thought twice about it. She always says she could have been a teacher if she had had the chance.

Last year, at seventy-one, she finally signed up for a University of the Third Age course in history. Every Tuesday she would come home full of stories about medieval kings and ask me to check her notes. At first I thought she must have been bored at home. I was wrong.

'I'm not learning to pass exams,' she told me. 'I'm learning because my brain still wants to.' She has just given her first talk – twenty minutes on the history of our town – and she didn't even need to use the notes she had prepared.

Weronika, 17 – tekst własny

Zadanie 1.1. (0–4 pkt) ..... / 4

Zaznacz, które zdania są zgodne z treścią tekstu (T – True), a które nie (F – False).

1. The grandmother worked as a teacher for many years.	T	F
2. Weronika helped her grandmother with her course.	T	F
3. The grandmother studies history because she was bored at home.	T	F
4. During her talk the grandmother didn't have to look at her notes.	T	F

Zadanie 1.2. (0–1 pkt) ..... / 1

Napisz po angielsku jednym zdaniem, dlaczego babcia Weroniki się uczy.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 2. (0–5 pkt) ..... / 5

Uzupełnij zdania czasownikami w nawiasach w formie modalny + have + III forma.

1. The lights are off. They (must / go) _____ to bed.
2. She (can't / see) _____ me – she didn't say hello.
3. You (should / tell) _____ me about the test! I didn't revise at all.
4. I'm not sure where my keys are. I (might / leave) _____ them at school.
5. You (shouldn't / pay) _____ so much for that course – it's free online.

Zadanie 3. (0–3 pkt) ..... / 3

Uzupełnij zdania formą *needn't have* + III forma albo *didn't need to* + bezokolicznik.

1. We _____ (hurry) – the lecture started twenty minutes late. (spieszyliśmy się)
2. I _____ (buy) the textbook because my sister gave me hers.
3. He _____ (print) his essay – the teacher wanted it by email. (wydrukował)

Zadanie 4. (0–3 pkt) ..... / 3

Uzupełnij zdania, używając *would* albo *used to*. W dwóch zdaniach możliwa jest tylko jedna z form.

1. When I was in primary school, our teacher _____ read us a story every Friday.
2. I _____ hate maths, but now I love it.
3. My brother _____ have long hair when he was a student.

Zadanie 5. (0–4 pkt) ..... / 4

Uzupełnij zdania wyrazami z ramki. Jeden wyraz jest zbędny.

compulsory scholarship retrain requirements graduate

1. English is a _____ subject at our school – everyone must take it.
2. She got a _____, so she doesn't pay for her studies.
3. After losing his job, he decided to _____ as an IT technician.
4. Many universities have strict entrance _____.

PIERWSZA ŁAWKA

System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – zadania typu maturalnego

Polecenia i punktacja jak na maturze 2027

ZR KARTA 3/10

Imię i nazwisko: Klasa: Data: Wynik: ..... / 29 pkt

Zadania typu maturalnego · 29 pkt

Zadanie 1. (0–4 pkt)

Posłuchaj nagrania 1. Zaznacz, które zdania są zgodne z treścią nagrania (T – True), a które nie (F – False).

Zadanie 1.1. (0–4 pkt) ..... / 4

Zaznacz T albo F.

1. Ola had to take notes because there was no printed programme.	T	F
2. The student Ola met regrets her choice of subject.	T	F
3. Ola has decided to study medicine.	T	F
4. Ola was expected to make a final decision at the open day.	T	F

Zadanie 2. (0–3 pkt) ..... / 3

Przeczytaj tekst, z którego usunięto trzy zdania. Wpisz w luki 1–3 litery, którymi oznaczono brakujące zdania (A–D), tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej luki.

A year that changed everything

When Kasia told her parents she was going to take a gap year, they were horrified. 'You'll never go back to studying,' her father warned. **(1)** _____ She spent the first six months working in a café to save money, and the next six volunteering at a school in Ghana.

The experience changed her plans completely. She had been accepted onto a law course, but after teaching English to children she realised where her real interest lay. **(2)** _____

Now in her third year of teacher training, Kasia admits the gap year wasn't always easy. She missed her friends, and some days she wondered whether she had made a terrible mistake. **(3)** _____ 'I might have become a lawyer,' she says, 'but I would never have been happy.'

Tekst własny

A. So she applied to study primary education instead.
B. Many universities in Ghana charge high tuition fees.
C. Looking back, however, she is sure it was the right choice.
D. Kasia, however, had already made up her mind.

1. Luka 1: _____
2. Luka 2: _____
3. Luka 3: _____

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 3. (0–2 pkt)

Na podstawie tekstu z poprzedniego zadania wybierz właściwą odpowiedź. Zakreśl A, B, C albo D.

Zadanie 3.1. (0–1 pkt) ..... / 1

What is the main idea of the text?

A. Volunteering abroad is very difficult.

B. A gap year helped Kasia find the right career.

C. Gap years are a waste of time.

D. Parents should decide about their children's studies.

Zadanie 3.2. (0–1 pkt) ..... / 1

What can be concluded from Kasia's words at the end?

A. She would not have been satisfied in a legal career.

B. She thinks she would have been a bad lawyer.

C. She is going to become a lawyer after all.

D. She regrets not studying law.

Zadanie 4. (0–4 pkt) ..... / 4

[PR] Uzupełnij zdania, używając wyrazów z nawiasu w odpowiedniej postaci. Zachowaj ich kolejność; w razie potrzeby dopisz inne wyrazy, tak aby zdanie było logiczne i poprawne. Liczy się pełna poprawność ortograficzna. Uwaga: w lukę wpisz nie więcej niż pięć wyrazów, łącznie z wyrazami z nawiasu.

1. Everyone passed the test. It (must / be) _____ easy.
2. Marek (can't / write) _____ this essay himself – it's far too good!
3. We (need / not / buy) _____ the tickets in advance – the hall was half empty. (kupiliśmy je)
4. I (should / start) _____ revising earlier. Now I have only one day left.

Zadanie 5. (0–3 pkt) ..... / 3

[PR] Uzupełnij każde zdanie z luką tak, aby znaczyło to samo co zdanie wyjściowe. Użyj wyrazu podanego WIELKIMI LITERAMI i nie zmieniaj jego formy. W lukę wpisz nie więcej niż pięć wyrazów, łącznie z wyrazem podanym. Liczy się pełna poprawność gramatyczna i ortograficzna.

1. I'm sure she didn't forget about the exam. (**CAN'T**)
   She _____ about the exam.
2. It wasn't necessary for me to bring a dictionary, but I did. (**NEEDN'T**)
   I _____ a dictionary.
3. Every summer my grandparents took me to the seaside when I was a child. (**WOULD**)
   When I was a child, my grandparents _____ to the seaside every summer.

Zadanie 6. (0–13 pkt) ..... / 13

Coraz więcej młodych ludzi rozważa rok przerwy (gap year) między szkołą średnią a studiami. Napisz rozprawkę, w której przedstawisz zalety i wady takiego rozwiązania.

- zalety roku przerwy przed studiami
- wady roku przerwy przed studiami

Oceniane będzie: Kryteria jak na maturze PR (informator CKE 2024/2025): zgodność z poleceniem 0–5, spójność i logika 0–2, zakres środków językowych 0–3, poprawność środków językowych 0–3 – razem 13 pkt. Długość: 200–250 wyrazów.

Podgląd z Pierwszej Ławki · System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie

Kartkówka 1: System oświaty i studia – słownictwo – grupa B

15 minut · 10 pkt

ZR KARTA 5/10

Imię i nazwisko: ..... Klasa: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 10 pkt

Kartkówka · 10 pkt

Zadanie 1. (0–4 pkt) ..... / 4

Uzupełnij zdania wyrazami z ramki. Jeden wyraz jest zbędny.

core scholarship curriculum learning fees

1. Maths and Polish are _____ subjects – everyone has to take them.
2. He won a _____ to study in Edinburgh.
3. The school has changed its _____, so we have more science now.
4. Lifelong _____ means that you never stop studying.

Zadanie 2. (0–3 pkt) ..... / 3

Dopasuj wyrażenia (1–3) do ich znaczeń (a–c).

1. an undergraduate
2. upskill
3. entrance requirements

a) what you need to be accepted onto a course
b) a student studying for a first degree
c) improve your work skills

1____ 2____ 3____

Zadanie 3. (0–3 pkt) ..... / 3

Uzupełnij kolokacje odpowiednim czasownikiem.

1. _____ for a scholarship
2. _____ a gap year
3. _____ an exam

Sprawdzian: System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – grupa A

45 minut · 26 pkt

ZR KARTA 8/10

Imię i nazwisko: ..... Klasa: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 26 pkt

Sprawdzian · 26 pkt

Zadanie 1. (0–4 pkt)

Przeczytaj tekst. Zaznacz, które zdania są zgodne z jego treścią.

From the bank to the workshop

At forty-five, Marek Lis was a bank manager with a good salary and a growing feeling that he was in the wrong job. When his bank closed its local branch, he made a decision that surprised everyone: he went back to school to train as a carpenter.

'People thought I must have lost my mind,' he laughs. 'I could have found another office job easily.' For two years he would get up at five, study in the mornings and work in a workshop in the afternoons. He was the oldest student in the group by twenty years.

Today Marek runs his own small business making furniture. He earns less than he used to, but he says he has never been happier. 'My only regret,' he adds, 'is that I didn't do it ten years earlier.'

Tekst własny

Zadanie 1.1. (0–4 pkt) ..... / 4

Zaznacz, które zdania są zgodne z treścią tekstu (T – True), a które nie (F – False).

1. Marek left the bank because he was dismissed for poor results.	T	F
2. Marek was much older than the other students.	T	F
3. Marek now earns more money than before.	T	F
4. Marek wishes he had changed his job earlier.	T	F

Zadanie 2. (0–2 pkt)

Na podstawie tekstu z zadania 1 wybierz właściwą odpowiedź. Zakreśl A, B, C albo D.

Zadanie 2.1. (0–1 pkt) ..... / 1

What is the main idea of the text?

A. Office jobs are badly paid.

B. Banks are closing local branches.

C. Changing careers later in life can bring happiness.

D. Carpentry is easy to learn.

Zadanie 2.2. (0–1 pkt) ..... / 1

What can be concluded from the second paragraph?

A. Marek found the course boring.

B. Marek's friends helped him study.

C. Marek gave up after a few months.

D. Marek's training required a lot of effort.

Podgląd – Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – kartkówki, sprawdzian i karty pracy z powtórką, język angielski, klasa 1 LO i technikum...

Podgląd pokazał 10 z 31 stron. Pełna wersja: 31 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – najważniejsze wiadomości – 3 zadania, 11 pkt
- Karta 2: System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – ćwiczenia – 5 zadań, 20 pkt
- Karta 3: System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – zadania typu maturalnego – 6 zadań, 29 pkt
- Karta 4: Kartkówka 1: System oświaty i studia – słownictwo – grupa A – 3 zadania, 10 pkt
- Karta 5: Kartkówka 1: System oświaty i studia – słownictwo – grupa B – 3 zadania, 10 pkt
- Karta 6: Kartkówka 2: Modalne z have + III forma, would – grupa A – 3 zadania, 8 pkt
- Karta 7: Kartkówka 2: Modalne z have + III forma, would – grupa B – 3 zadania, 8 pkt
- Karta 8: Sprawdzian: System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – grupa A – 8 zadań, 26 pkt
- Karta 9: Sprawdzian: System oświaty, studia, uczenie się przez całe życie – grupa B – 8 zadań, 26 pkt
- Karta 10: Transkrypcje nagrań Karta 1 zbiera słownictwo i gramatykę działu z wzorcowymi odpowiedziami, karta 2 to ćwiczenia, karta 3 – zadania w formule matury 2027.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/angielski-liceum-klasa-1-zr-dzial-12-system-oswiaty-studia-uczenie-sie-przez-cale-zycie